

13. møde.

Torsdag den 28. oktober kl. 13.

Formanden:

Medlem af folketinget *Glistrup*, der har haft orlov, har meddelt mig, at han fra og med i dag, den 28. oktober, atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Wencke Hansens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra i dag at regne.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Inge Krogh.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 4. november 1976, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Arentoft.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 12. november 1976, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Ib Nørlund.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte

det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 12. november 1976, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Formanden:

Da udvalget til valgs prøvelse endnu ikke er klar til at gøre indstilling, skal jeg lade dette punkt på dagsordenen udgå til i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Betingelser for udbetaling og frivillig sikring) [af Peter Holst m. fl.]

(Lovforslag nr. L 28. Fremsat 7/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Det foreliggende forslag, fremsat af partiet venstre, går ud på at ændre de selvstændige erhvervsdrivendes forhold efter dagpengeloven. Det skal ske dels ved at lempe arbejdsgivernes forpligtelse til at udbetale dagpenge i arbejds-giverperioden ved nyansættelser; dels ved at afkorte forsikringsperioden ved den frivillige dagpengeordning for selvstændige fra 5 til 3 uger, dels ved at forhøje aldersgrænsen for adgangen til at tegne frivillig sikring fra 50 til 67 år.

Forslaget om udvidelse af beskæftigelseskravet i lovens § 3, stk. 1, fra 40 timer inden for de sidste 4 uger til 80 timer inden for de sidste 8 uger vil betyde, at arbejdsgiverne mindst vil være fritaget for forpligtelsen til at udbetale dagpenge de 2 første uger ved nyansættelser i stedet for som nu kun den første uge. Arbejdsgivernes forpligtelse til at udbetale dagpenge i disse tilfælde vil således overgå til det offentlige, og det offentlige vil få merudgifter, der kan anslås til mellem 40 og 50 mill. kr. årligt. Hertil kommer så øgede udgifter til administration, idet det sociale udvalg som nævnt skal udbetale dagpenge til flere, der efter forslaget ikke vil opfylde beskæftigelseskravet.

Når jeg sammenholder dette forslag fra partiet venstre med dette partis mange udtalelser om, at der skal spares på de offentlige udgifter,

[Socialministeren.]

så synes jeg nok, det er nødvendigt at stille spørgsmålet: hvor skal pengene komme fra?

Med hensyn til forslaget om at afkorte forsikringsperioden i dagpengelovens § 28 vedrørende den frivillige dagpengeordning for selvstændige erhvervsdrivende fra 5 uger til 3 uger, går jeg ud fra, at det skyldes en forglemmelse, at der ikke samtidig er foreslået en ændring af lovens § 18, stk. 3, således at alle selvstændige obligatorisk bliver sikret dagpenge efter 3 ugers sygdom fra den offentlige dagpengeordning. Ellers er forslaget en decideret forringelse af ordningen for de selvstændige erhvervsdrivende. Et sådant forslag, der vil give selvstændige adgang til dagpenge fra det offentlige allerede efter 3 ugers sygdom, bryder imidlertid med dagpengelovens princip om, at lønmodtagere og selvstændige af finansielle grunde skal være ligestillet med hensyn til retten til dagpenge fra det offentlige efter 5 ugers sygdom.

Denne ikke foreslåede, men efter min opfattelse nødvendige konsekvensændring må antages at betyde en årlig merudgift for det offentlige på ca. 20 mill. kr. i april 1976-priser. Også her må jeg spørge: hvor skal pengene komme fra?

Jeg må sige om begge disse forslag, at regeringen under ingen omstændigheder kan være med.

Vedrørende forslag om at forhøje aldersgrænsen for adgangen til at tegne frivillig sikring fra 50 til 67 år, vil jeg gerne gøre opmærksom på det forhold, at regeringen allerede i 1973 forhøjede aldersgrænsen fra 45 til 50 år. Dernæst kan jeg oplyse, at sikringsstyrelsen er i gang med at undersøge spørgsmålet om hele den frivillige sikringsordning, og sikringsstyrelsen behandler herunder spørgsmålet om aldersgrænsen og om sikring af dagpenge efter faste satser.

Til slut vil jeg gerne tilføje, at vi også i regeringen er klar over, at selvstændige mindre erhvervsdrivende kan have en række vanskeligheder. Det blev da også indsat i augustforliget, at sikringsstyrelsen skulle undersøge, om højden af præmien for forsikring af medarbejdere mod sygdom, 5 ugers reglen, medvirker til at forringe beskæftigelsen i mindre erhvervs virksomheder. Denne undersøgelse er nu igangsat, og når den er færdig, vil jeg vende tilbage til spørgsmålet.

De to første dele af venstres forslag må jeg

klart tage afstand fra, den tredje er vi ved at se på.

Winnie Russell (S):

I relation til venstres forslag om, at lønmodtageren skal have været beskæftiget dobbelt så lang en periode som nu, inden han opnår ret til dagpenge fra arbejdsgiveren, skal det bemærkes, at forslaget bygger på en forudsætning om, at alle nyantagne lønmodtagere kun venter på at have opnået tilstrækkelig anciennitet, så de kan melde sig syge. Hvis denne filosofi skulle holde stik, hvad jeg langtfra tror på, ville forslaget være uden særlig effekt med henblik på at modvirke denne tendens, idet lønmodtageren i så fald blot ville vente, til den nye anciennitet er opnået. Men jeg har stadig uendelig svært ved at fatte den holdning, der ligger bag forslaget, nemlig den, at lønmodtagerne bare vil snyde og bedrage, når de kan komme til det. Man bør i venstre bemærke sig, at der i dagpengelovens § 5, stk. 1, § 7 og § 11 er indføjet en række bestemmelser, der direkte tilsigter at begrænse lønmodtagernes muligheder for uberettiget at få udbetalt dagpenge, og samtidig beskytter specielt mindre arbejdsgivere mod den tilfældige sygdomsrisiko, som kan påføres arbejdsgiveren.

Løsningen på problemet er helt klart en oplysningskampagne, også i relation til uorganiserede arbejdsgivere, om, hvilke muligheder de enkelte arbejdsgivere har for at begrænse deres betalingsrisiko i relation til dagpengelovgivningen. Dette kan ske med en kraftigere opslutning omkring den offentlige forsikringsordning, dagpengelovens § 11, som er meget billig – den koster 2½ pct. af lønsummen – og væsentlig større brug af muligheden i § 12 for at indgå en aftale med lønmodtageren, med godkendelse fra kommunen, til imødegåelse af specielt belastende sygdomsrisiko hos enkelte lønmodtagere.

Ifølge oplysninger fra sikringsstyrelsen er kun ca. 7.000 af ca. 300.000 selvstændige tilmeldt forsikringsordningen i henhold til § 11. Disse 7.000 arbejdsgivere beskæftiger ca. 14.000 lønmodtagere, og den gennemsnitlige årlige præmie for disse arbejdsgivere for 1976–77 er ca. 3.300 kr.

Der udbetales for tiden mellem 25 og 30 mill. kr. om året i dagpenge i henhold til § 12-aftaler, hvilket svarer til ca. 1,2 pct. af det offentliges udgifter til dagpenge. Dette må betragtes som et meget lille beløb på baggrund

[Winnie Russell.]

af, at man ved lovrevisionen i 1975 lempede på adgangen til at indgå § 12-aftaler, specielt med henblik på forestående hospitalsindlæggelser m. v. Såfremt arbejdsgiverne føler sygdomsrisikoen hos nyantagne som særligt belastende, burde de i større udstrækning gøre brug af muligheden for at indgå § 12-aftaler.

Venstres forslag om at ændre dagpengelovens § 28 er helt i strid med dagpengelovens grundprincipper, idet man ved beregning af arbejdsgiverperioden fastsatte denne under hensyntagen til, hvor stor en del af de samlede dagpengeomkostninger der skulle falde på arbejdsgiveren; resultatet blev 5 uger. En konsekvens heraf var, at arbejdsgiveren selv måtte bære sin egen sygdomsrisiko i denne arbejdsgiverperiode, idet han billedlig talt var sin egen arbejdsgiver.

Da denne risiko naturligvis, specielt hos mindre arbejdsgivere, hvis egen arbejdsindsats i virksomheden var af væsentlig betydning for indtjeningen, kunne være meget tung at løfte, åbnede man i § 28 adgang for disse selvstændige til en forsikring, der dækker denne risiko i de første 5 uger. De samlede udgifter for det offentlige i henhold til denne frivillige dagpengeordning beløb sig i 1975-76 til ca. 26 mill. kr., svarende til ca. 1,1 pct. af de offentlige udgifter til sygedagpenge. På baggrund af disse små beløb må man hævde, at behovet for denne forsikring ikke har vist sig at være særlig stort.

Jeg vil som socialministeren spørge: hvor skal pengene komme fra? Den ene dag ønsker venstre, vi skal spare, og den næste dag ønsker venstre, vi skal tilslutte os forslag, der koster millioner af kroner.

Med hensyn til forslaget, der går ud på at ophæve aldersbetingelsen helt frem til 67 år, kan jeg tilslutte mig socialministerens udtalelser om at afvente de undersøgelser, der bliver foretaget i sikringsstyrelsen, inden vi tager stilling til dette punkt i forslaget.

På baggrund af dette afviser socialdemokratiet de to første punkter i forslaget.

Jørgen Junior (FP):

Man kan jo stille sig selv det spørgsmål: hvorfor kommer venstre nu med dette forslag, som absolut ikke er en livret, set fra vores side? Det er et utilstrækkeligt forslag, det er ikke godt nok, men samtidig er det helt oplagt,

at hvad angår nr. 1 og nr. 2, er det en forbedring, og fremskridtspartiet vil naturligvis stille sig positivt over for enhver forbedring, der kan indføres. Derfor må vi også være positive over for grundholdningen i dette forslag. Vi kan beklage, at venstre ikke vil komme med den rene vare, som har den virkelige effekt, men har det blot en psykologisk effekt, har det blot en lille effekt, så er det klart, at vi ikke skal stille os hindrende i vejen, men til sin tid vil bakke forslaget op.

Der er nok nogle enkelte spørgsmål at stille. Der er også nogle kommentarer, der allerede på basis af de bemærkninger, der er givet i lovforslaget, kan fremsættes. Hvis man tager bemærkningerne til nr. 2, tanken om et fast kronebeløb i stedet for 90 pct.-reglen, så må jeg sige, at jeg synes, det lyder som en særdeles fornuftig foranstaltning, og det må vi altså bakke op under udvalgsarbejdet.

Når vi kommer til nr. 3, hvor grundtanken med at ændre denne aldersgrænse fra de 50 til 67 år naturligvis er rigtig, og vi kan naturligvis bakke det op, vil jeg nok sige, at jeg synes, der er et par slemme skrubbudser i bemærkningerne. Blot det at forestille sig en differentiering af præmien efter alder, en forskel på 3 og 5 karensdage, det er vi ikke positive over for. Vi synes, det skal være mere enkelt, mere letforståeligt, og går i øvrigt, som det sikkert er hr. Peter Holst og de fleste andre, der er interesseret, bekendt, ind for, at der skal være en generel karenstid på 5 dage, og det bør gælde for alle parter, det bør gælde for offentligt ansatte, det bør gælde for andre arbejdstagere, det bør gælde for arbejdsgivere. Det bør ikke være således, som man har lagt op til det her i venstres forslag, at der laves vanskelige, indviklede ordninger.

Men stort set er vi altså positive. Vi håber, at der i udvalget kan vise sig et fornuftigt flertal for en ordning, der naturligvis må have flertal i befolkningen, det er jeg ikke i tvivl om. Jeg beklager blot, at denne så fornuftige grundtanke ikke har resulteret i et forslag, der var en renere vare, end tilfældet er.

Jeg kan ikke undlade, når jeg hører socialdemokratiets repræsentanter spørge lidt forarget, hvor pengene skal komme fra, at komme med et modspørgsmål. Med alle de foranstaltninger, man laver på nuværende tidspunkt fra socialdemokratisk side, tænker man ikke meget på, hvor pengene skal komme fra. Det er jo uhyre

[Jørgen Junior.]

let at anvise besparelser. Venstre har jo da også gang på gang – selv om vi ikke finder, at det har været tilstrækkeligt – vist, at de er klar over, at penge er noget, der kan skaffes ved fornuftige besparelser. Dette med her at stille sig op og spørge, hvor pengene skal komme fra, er et billigt og dårligt argument, som vi ikke kan acceptere. Det er helt oplagt, at pengene kan findes ved de fornuftige besparelser, som er anvist af fremskridtspartiet, og som venstre sikkert også er indstillet på skal findes rundt omkring.

Gunner Baunsgaard (RV):

Venstre har med lovforslaget rejst et problem, som ikke alene dette parti kan se at der er en vis rimelighed i at få efterprøvet. Der er vitterlig noget, som fungerer mod samfundets interesser. Jeg tænker her på f. eks. loven om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, som ikke slog igennem med den kraft, som det fra vor side var forventet. Heri kan syge- og dagpengeordningen have haft sin andel, idet beskæftigelsesarbejdernes omfang og varighed gav arbejdsgiverne den nødvendige sikkerhed, såfremt en sygdomsperiode viste sig at opstå. Andre sagde: hellere lave overarbejde end ansætte nye folk; de turde ikke tage risikoen. Men, som det også er nævnt af ministeren, med et forslag som dette – og jeg vil gerne nævne det i forbindelse med de ironiske bemærkninger, som hr. Jørgen Junior gjorde – skal der findes penge, og dette vil koste mange penge, ministeren nævnte 20 mill. kr.

Der er flere aspekter, som skal gennemprøves og diskuteres, men jeg vil da gerne sige, at det jo ikke bare er et problem for socialudvalget, der er også arbejdsmarkeds-mæssige betragtninger, som i høj grad skal ind i billedet. Der kan måske nok laves gradueringer, og der kan ændres i øvrigt ved forsikringsordningerne, men det må vi se på under udvalgsarbejdet, og det vil vi være med til fra det radikale venstre.

Alice Faber (SF):

I socialistisk folkeparti undrer vi os over det foreliggende forslag, da vi netop i socialudvalget har anmodet socialministeren om samråd for at se på, om der skal laves lovændringer på dagpengeområdet på baggrund af de indvundne erfaringer.

Vi har tidligere stillet forslag om en ændring

af § 3, der som bekendt gik ud på, at dagpenge til arbejderen bliver udbetalt af det sociale udvalg, og at arbejdsgiveren indbetaler bidrag til dagpengefonden efter de regler, der er fastsat i § 11.

Vi kan ikke acceptere de foreslåede ændringer af § 3. De satses udelukkende på at tilgodese arbejdsgiverne. Det er en klar forringelse for arbejderne. Samtidig med, at de har augustforliget hængende over hovedet, angsten for arbejdsløshed, skal de nu også gå og være bange for sygdom, fordi de skal bevise over for arbejdsgiveren, at de er egnede. Bemærkningerne angiver netop, at forslaget er fremsat, for at arbejdsgiveren kan have mulighed for bedre at vurdere arbejderens egnethed.

Forslagsstillerne mener, at udbuddet af arbejdspladser vil blive forøget med det foreliggende forslag. Det har jeg svært ved at forstå og acceptere, men vi afventer socialministerens redegørelse for sikringsstyrelsens undersøgelser.

Den foreslåede ændring af § 28 vil vi gerne se nærmere på i socialudvalget. Vi ved, at sygdom er en hård belastning for de små erhvervsdrivende, og vi vil da gerne være med til at se på, hvad vi kan gøre for at forbedre deres situation i tilfælde af sygdom. Det samme gælder for det sidste forslag, forslaget om ændring af § 30, stk. 1.

Vi vil gerne anmode socialministeren om så hurtigt som muligt at fremkomme med den redegørelse, som socialudvalget har anmodet om, så vi foruden at drøfte de her fremsatte forslag kan tage alle de problemer op, der er knyttet til dagpenge-loven.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Venstres lovforslag om ændring af reglerne om dagpenge ved sygdom og fødsel har det konservative folkeparti stor sympati for, og vi tilsiger vores positive medvirken under det kommende udvalgsarbejde.

Bemærkningerne til forslaget er meget sparsomme, men jeg vil medgive forslagsstillerne, at det sikkert vil medføre, at erhvervslivet og de erhvervsdrivende vil være mindre tilbageholdende med hensyn til at antage ny arbejdskraft, og dermed forøge udbuddet af arbejdspladser.

Venstres model kan være en løsning og medvirke til at mindske arbejdsløsheden, men der findes også andre veje at gå. Det konservative folkeparti har tidligere fremsat forslag om at

[Karen Thurøe Hansen.]

hjelpe erhvervslivet, som bærer uforholdsmæssigt store byrder.

Vi vil som sagt medvirke til et positivt udvalgsarbejde og kan sige ja til forslaget.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med sympati på dette lovforslag fra venstre.

Det foreslås, at en lønmodtager skal have været ansat mindst 80 timer i de første 8 uger mod nu 40 timer i 4 uger. Vi er enige med forslagsstillerne i, at det sandsynligvis vil betyde, at arbejdsgiverne vil være mere ivrige efter at ansætte folk, mens de måske er tilbageholdende under den nuværende dagpengeordning.

De intentioner, som findes i dette forslag, havde kristeligt folkeparti også i et forslag, som blev behandlet i sidste samling. Vi mener dog, at vi dér i højere grad tog hensyn til de mindre virksomheder, idet vi foreslog, at arbejds-giverperioden på 5 uger skulle aftrappes, når det drejede sig om mindre virksomheder, sådan at f. eks. arbejdsgiverperioden kun var 1 uge, når der var 10 ansatte, osv.

Det næste punkt i venstres forslag, om at den erhvervsdrivende skal kunne forsikre sig de første 3 uger, opfatter jeg, som socialministeren gør det, nemlig således, at det offentlige skal udbetale dagpenge efter 3 ugers forløb mod de nuværende 5 uger. Det ser vi også positivt på. Det stemmer også med det forslag, kristeligt folkeparti havde fremme i sidste samling, hvor vi satte arbejdsgiverens egen periode til 2 uger.

Vi er som sagt positive, men som det er nævnt adskillige gange af forskellige ordførere, så er der økonomi med i det, og det drejer sig vel nok om adskillige millioner. Men det er vel vanskeligt at regne ud, på samme måde som det viste sig vanskeligt, da kristeligt folkeparti havde sit forslag i sidste samling. Dér må jeg henvise til den passus i aftalen mellem de konservative og augustforligspartnerne, hvor der stod, at man skulle undersøge, om forsikringspræmien for ansatte under 5 ugers reglen virker hæmmende for beskæftigelsen af de arbejdsledige. Der må altså også i denne passus være nogen økonomi.

Angående den sidste del af forslaget kan vi se, at det har været en uretfærdighed, at de, der var over 50 år, da loven blev vedtaget, ikke havde lejlighed til at forsikre sig. Vi mener der-

for, at de, der nu er mellem ca. 55 år og 67 år, bør have lejlighed til at forsikre sig. Men vi mener, at der i fremtiden stadig væk bør være en 50 års regel. Det er vel ikke almindeligt, at man kan forsikre sig i perioder, hvor man ved at der er temmelig stor chance for, at man får brug for forsikringen. Jeg synes, det er en fornuftig regel, at der fremtidig, altså når den sidste er blevet 67 år, for nye kun er mulighed for at sikre sig indtil 50 års alderen.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg må først sige, at arbejdsløsheden og truslen, angsten for arbejdsløshed, kan bruges til meget. Det er vel også naturligt, at både radikale, konservative og andre borgerlige heroppe nævner, at denne sygedagpengeordning er med til at øge arbejdsløsheden.

For mig står det som noget volapyk, at man kan sige noget sådant. Det er en kendsgerning, at man nok kunne diskutere arbejdsløshed i forbindelse med sygedagpengeordningen, men så kunne man også diskutere de mange arbejdere, som er angst for at melde sig syge, fordi de er bange for, at arbejdsgiverne skal bruge den situation til at afskedige dem.

Når fremskridtspartiets repræsentant er forbavset over, at socialministeren kan tale om penge i forbindelse med dette, må jeg sige, at det er jeg også. Jeg er da helt overbevist om, at venstre har talt med Arbejdsgiverforeningen og sikret sig, at arbejdsgiverne er villige til at indbetale nogle penge, således at man kan ændre den sygedagpengeordning, så man hjælper de svagest stillede. Men for mig er de svagest stillede ikke arbejdsgiverne, det er ikke de selvstændige erhvervsdrivende. Det er rigtigt, at der er et problem, ikke alene med selvstændige erhvervsdrivende, men også med andre i den sidste aldersgruppe, hvor man er beskæftiget, men de svagest stillede er bl. a. kvinderne på arbejdspladsen, hvor vi ved, at arbejdsgiverne ikke alene på deres egen virksomhed fører kartotek over, hvor meget de er syge, men også udveksler erfaringer og dermed holder dem ude fra arbejdspladserne. Dem ville jeg gerne have at man sikrede. Jeg har også hele tiden været af den opfattelse, at ordningen med, at det var arbejdsgiverne, der skulle betale, kunne misbruges, og derfor var det ønskeligt, om arbejdsgiverne i stedet for indbetalte til staten, således at det sådan set ikke var dem, der skulle sortere.

Jeg synes også, det var rimeligt, at der blev

[Jørgen Jensen.]

indbetalt, så man kunne få fuld erstatning, når man var syg, og ikke som nu, hvor det for mange arbejdsgrupper betyder, at de kun kan få 70 pct. af deres løn, når de er syge. Kendsgerningerne er, at det kun er 35-40 pct. af lønmodtagerne, som ikke har fuld løn under sygdom og ulykke. De andre er sikret det, enten i kraft af funktionærloven eller de overenskomster, de har, og det er dem, der står stærkest i dag økonomisk og beskæftigelsesmæssigt. Igen er det de svagest stillede, nemlig de arbejdere, der er dårligst lønnede, der også bliver dårligst betalt, når de er syge.

Derfor kan vi sige med det samme, at vi ikke vil medvirke til de forringelser, som er foreslået af venstre her, men vi ser gerne på, at man forbedrer dagpengeordningen, så det virkelig bliver en sikring for arbejderne.

Hans Chr. Jepsen (CD):

På centrum-demokraternes vegne skal jeg herved fremføre følgende bemærkninger til lovforslaget.

Lovforslaget fra venstre er da et skridt i den rigtige retning til at styrke arbejdsmarkedet og skabe plads til flere nyansættelser. Det må være klart, at en forlængelse af den periode, hvor arbejdsgiveren har mulighed for at bedømme, om den ansatte er kvalificeret til jobbet, vil fremme arbejdsgiverens lyst til ansættelse i forbindelse med nedsat risiko for at skulle betale sygedagpenge.

Spørgsmålet er imidlertid, om en vurderingstid på 80 timer, svarende til 2 uger, i det hele taget er nok. Vi vil da være interesseret i at få undersøgt, hvad det ville koste staten ved forskellige ansættelsesperioder, altså ikke kun 2 uger, men helt op til 6 måneder, så der ville blive mulighed for at foretage en nøjere vurdering af det.

Vi stiller os i øvrigt positivt og ser frem til udvalgsbehandlingen.

Steen Folke (VS):

Jeg skal ikke bruge tid på at gentage, hvad forslaget her går ud på, men nøjes med at sige, at som venstres øvrige politik er også dette forslag vendt imod lønarbejderne, det vil forringe forholdene for dem. På den anden side sigter det efter at forbedre vilkårene for de selvstændige erhvervsdrivende, både de egentlige kapitalejere, de store virksomheder, og de selvstændige mindre erhvervsdrivende. Det vil ven-

stresocialisterne ikke medvirke til. Vi agter at stemme imod dette forslag.

Bach (FP):

Nu mener jeg, at mit partis ordfører, hr. Jørgen Junior, har redegjort for fremskridtspartiets stilling til lovforslaget fra venstre. Men jeg vil da sige til venstre: det forundrer mig, at I ikke tør tage skridtet fuldt ud og fuldstændig fjerne 5 ugers reglen, i det hele taget de byrder, der er pålagt arbejdsgiverne i den henseende. Jeg tør love, og det vil også blive begrundet med et postulat, at der er overhovedet ingen, der vil ansætte eller genansætte folk med 5 ugers reglen. Det er måske nok at tale for døve ører, i hvert fald i en bestemt side af salen, når jeg prøver at postulere, at 5 ugers reglen, og det er blevet udtalt på masser af møder, har været en af de store anstødssten for, at arbejdsgivere, i særdeleshed mindre erhvervsdrivende, ansætter folk.

Jeg har jo med hensyn til bl. a. 5 ugers reglen ført en korrespondance med socialministeren. Jeg har fået nogle udmærkede svar, og jeg hørte lige her fra talerstolen, at man dog ville igangsætte en undersøgelse om, hvorvidt der kunne være ting i 5 ugers reglen, der forhindrede, at folk kunne blive ansat i de mindre virksomheder.

Nu har vi hele tiden det spørgsmål kørende: hvor skal pengene komme fra? Ja men hvis det er rigtigt, at man kunne ansætte måske titusinder ved at fjerne 5 ugers reglen, så er pengene jo hjemme med rentes rente. Det postulat vil jeg også vove her fra talerstolen.

Der bliver snakket om 40-50 mill. kr., det i øjeblikket koster med 5 ugers reglen. Men man giver tilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, man giver tilskud til erhvervslivet, man foretager en hel masse forskellige former for lapperier, så jeg forstår ikke, at venstre ikke tager direkte om ondets rod og én gang for alle fjerner 5 ugers reglen.

Jeg har da lyst til at spørge hr. Peter Holst, om han med hånden på hjertet tror ligesom jeg, at hvis vi fjernede 5 ugers reglen, så ville det betyde flere i arbejde, i særdeleshed hos de mindre erhvervsdrivende. Det havde jeg lyst til at spørge venstre om, når de nu begynder at nærme sig. Det er et skridt i den rigtige retning, men det er ikke nok. Jeg vil fastholde og har lyst til at gentage, hvis det ikke er blevet forstået, mit spørgsmål til venstre om, hvorvidt de ikke som jeg tror, at der ville blive flere

[Bach.]

arbejdspladser, i særdeleshed på de mindre virksomheder, hvis man totalt fjernede 5 ugers reglen. Vi hører jo gang på gang herinde, at man vil gøre en hel masse for de små erhvervsdrivende. Nu var hr. Jørgen Jensen fra kommunisterne jo oppe og fortælle, at det var det rene volapyk, og det lyder faktisk også for mig, når han står og fremstiller det, som noget volapyk. Jeg tror nemlig ikke, der foregår en udnyttelse, særlig ikke på de mindre arbejdspladser, jeg tror, der er en god forståelse. Jeg er endda bange for, at der er folk på de mindre arbejdspladser, der slæber sig på arbejde, fordi de har en fornemmelse af, hvad der sker. Hvor der er ansat en 4, 6 eller 8 stykker, går de på arbejde for simpelt hen at være med i det samarbejde, der foregår. Der er nemlig ikke den store afstand, som man prøver at give det udseende af herinde, overhovedet ikke, der er nemlig et fortræffeligt samarbejde.

Men hvis 5 ugers reglen blev fjernet, så tør jeg love, at der ville komme 10.000 mere i arbejde. Det er et postulat, men jeg håber, I vil tage det til efterretning. Det er et skridt i den rigtige retning. Nu håber jeg, hr. Peter Holst vil svare mig. Min tid er udløbet.

Ordføreren for forslagsstillerne (Peter Holst) (V):

Jeg vil på forslagsstillernes vegne sige tak til dem, der har udtrykt sig positivt, og gøre et forsøg på at mildne tvivlen hos dem, der har givet udtryk for tvivl vedrørende vort forslags rimelighed. Også tak til socialministeren for at have påpeget en rent konkret, praktisk mangel ved forslaget.

Flere har talt om, hvor pengene skal komme fra, og i den sammenhæng nævnt, at venstre hyppigt taler om at spare. Jeg har til opgave i dag at fortælle, at venstre vil også andet end at spare. Vort ærinde i dag er nærmest at gøre ret og skel over for nogle samfundsgrupper, der indtil dette øjeblik ikke i sygdomstilfælde har nydt den samme tryghed som befolkningen i al almindelighed, når man betænker, at den største del af den danske befolkning er lønmodtagere, og af denne helt dominerende andel har over halvdelen intet som helst indtægtsstab i sygdomstilfælde. Når det er sådan, så er det ikke uforståeligt, at vi er på jagt efter at finde en mulighed for at gøre risikoen i sygdomstilfælde mere overskuelig for den resterende, lille del af befolkningen. Det har været vort hovedærinde.

Jeg vil godt sige om pengene i øvrigt, at hvis der efter ministerens regnestykke bliver en merudgift for det offentlige på mellem 60 mill. kr. og 70 mill. kr., og hvis det samtidig er rigtigt, at de ændringer, vi foreslår, vil give nogle flere arbejdsgivere en større lyst til i pressede situationer i stedet for at pålægge dem, de har, overarbejde, da at tage nogle nye ind, så vil vi gerne bruge den sparemodel, som vi har lært af den siddende regering, nemlig den, at hver gang nye folk kommer i arbejde, så koster det, man skal betale dem, kun 1/5 eller sådan noget af det, som det ellers koster, for man sparer på arbejdsledighedsdagpengene. I dagens anledning tilslutter vi os den måde at anskue tingene på.

I øvrigt vil vi sige, at skulle det være sådan, at ministerens regnestykke holder, så betyder det, at man vil forhøje det offentlige sygedagpengeforpligtelse med 3-4 pct. 3-4 pct.s forhøjelse er godt givet ud, hvis man skaber en tryk-gere situation for netop den gruppe, der hidtil har savnet den grad af tryghed, de øvrige af os har.

Man har talt om balancen mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, og man har talt om sammenhængen mellem den ene 5 ugers regel og den anden 5 ugers regel. Hvis man tager de totale udgifter i fjor, som det offentlige havde til sygedagpenge efter 5 ugers perioden både for lønmodtagere og for selvstændige, så viser det sig, at det offentlige til lønmodtagergruppen har udbetalt det tidobbelte af det, der er udbetalt til gruppen af selvstændige, skønt lønmodtagerne kun udgør det femdobbelte af tallet på selvstændige inklusive medhjælpende hustruer. Det vil sige, at man kan udmærket tilstræbe en større balance grupperne imellem og samtidig tilslutte sig, at den periode, som den selvstændige skal henslæbe for egen regning, inden det offentlige træder til, skal afkortes, uden at man kommer til at røre ved den balance, som nogen har hævdet måtte ligge i, at man havde 5 ugers reglen i begge tilfælde.

Jeg vil sige tak til socialministeren for den erklærede åbenhed vedrørende spørgsmålet om at give forsikringsmulighed også for årgangene over 50. Vi har stillet det forslag bl. a. ud fra den betragtning, at bibeholdt man 50 års grænsen, så ville aldersfordelingen i visse erhvervsgrupper bevirke, at færre end halvdelen overhovedet havde adgang til at tegne denne forsikring. Det må siges at være en ikke tilfredsstillende tilstand. Derfor er vi glade for, at ministeren har vist åbenhed over for det punkt.

[Peter Holst.]

Vi har nævnt i bemærkningerne muligheden for nogle karensgange for de selvstændige i forbindelse med en forsikring, hvorved der kunne ske en nedtrapning af den præmie, de skulle af med. Det er et forhold, som er kendt fra de private forsikringsordninger for det første, og det er kendt fra sygedagpengeloven, hvad angår hjemmearbejdende husmødre. Det er endelig en acceptabel ordning for de berørte erhvervsgrupper ud fra den betragtning, at man ved nogle få fraværsdage på grund af sygdom for disse folk ikke præcist kan beregne et bestemt indtægtstab. Sådanne få dages karenstid ville ikke føles urimelig.

Fru Winnie Russell og andre, der nærmede sig samme emne, sagde, at vor bevæggrund til at fremsætte forslaget var, at vi pådutter lønmodtagerne, at de vil snyde og bedrage. Jeg er himmelfalden over, at en sådan anklage kan rettes mod os. Det har overhovedet ikke strejft os. Vi har fundet, at der er så mange påviselige eksempler på, at man føler sig tilskyndet til at undlade nyindtagelse af arbejdskraft. Hvis man så – ligegyldigt i hvilken lov – kan finde de lempelser, der netop for tiden gør det attraktivt for arbejdsgiverne at åbne op for nyansættelser, ja, så er det da en politik, der ellers i øjeblikket er meget påskønnelsesværdig. Det har vi også fundet den var i sammenhængen her, og det er grunden til, at vi har fremsat forslaget.

De øvrige kritiske og skeptiske indvendinger vil vi gerne være med til at bearbejde videre i udvalget.

Winnie Russell (S):

Ja, så er vi her igen. Hr. Jørgen Junior glemte at sige, hvem forslaget er godt for. Hvem er forslaget godt for, hr. Jørgen Junior? Forslaget er godt for de selvstændige erhvervsdrivende, men så sandelig ikke for lønmodtagerne. Forslaget – har socialministeren påvist og oplyst – vil koste 70 mill. kr., og vi er da helt klar over nu, hvem der skal betale. Her henviser jeg til fremskridtspartiets forslag om genindførelse af 5 karensgange. Det er altså arbejderne, hr. Jørgen Junior, der skal betale. »Vi anviser altid, hvor pengene skal komme fra«, siger hr. Jørgen Junior. Det er altid uhyre let for fremskridtspartiet at finde de besparelser, de ønsker, de finder dem som regel på det sociale område, på områder, der netop rammer

pensionister og arbejdsløse osv. Det ønsker vi ikke. Vi vil ikke gøre noget på bekostning af arbejderne.

Jeg synes det er højst besynderligt, at hr. Jørgen Junior kan stå her gang på gang på denne talerstol med en glorie om hovedet og fortælle, hvor oversociale fremskridtspartiet og hr. Jørgen Junior er, når socialministeren på selv samme talerstol med klare tal har påvist, hvilke følger og asociale virkninger fremskridtspartiets forslag har. Det har vi altså igen her påvist i forbindelse med fremskridtspartiets forslag om en genindførelse af karensgangene. Altså: arbejderne skal betale for udgiften.

Jørgen Junior (FP):

Jeg er glad for, at fru Winnie Russell kommer ind på mit indlæg og netop spørger: hvem er forslaget godt for? Forslaget er godt for de små erhvervsdrivende. Fru Winnie Russell afslører dermed, at hun intet forstår af dette samfund. I det øjeblik forslaget er godt for de små erhvervsdrivende, så vil der blive ansat nogle mennesker. Det er arbejderne, det er dem, fru Winnie Russell åbenbart vil gøre noget godt for, men bare gør noget helt forkert for. Med andre ord, forslaget er godt for den arbejdende befolkning, der ikke skal gå arbejdsløse og leve af understøttelse, men kan komme i gang igen.

Disse vidunderlige socialdemokratiske postulat! Fordi socialministeren under åbningsdebatten læste en tale op, som jeg ikke havde tid til at imødegå, men som jeg har imødegået senere skriftligt, så er den da ikke godkendt. Det, som socialministeren sagde på det pågældende tidspunkt om fremskridtspartiets socialpolitik, var i ét og alt forkert, og masser af de tal, der kom frem, stemte jo ikke. Så nytter det ikke noget at stå og postulere, at det er kendsgerninger.

Det er godt for den arbejdende befolkning, hvis de små erhvervsdrivende, hvis hvervslivet, lever godt. Det er forskellen mellem vore to partier. De, der bestiller noget, vil have noget ud af, at det forslag, der her er fremsat fra venstres side – selv om det ikke er tilstrækkeligt – bliver fremmet.

Formanden:

Jeg henstiller, at man holder sig til det foreliggende lovforslag.

Bach (FP):

Ja, det var da også et svar på, hvem det var godt for. Hvis man ikke kan få øje på det, så er der altså ting, vi alle sammen har misforstået. Det må da være godt for de arbejdsløse og dem, der er på vej til eventuelt at komme i arbejde, hvis man fjernede den urimelige 5 ugers regel.

Jeg stillede et spørgsmål direkte til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Peter Holst. Nu skal jeg gentage det: hr. Peter Holst, tror du som jeg, at hvis man totalt . . .

Formanden:

Tiltaleformen er ikke du.

Bach (FP):

Undskyld, hr. formand!

Tror De ikke, at hvis vi totalt fjernede 5 ugers reglen, så ville der blive bragt endnu flere i arbejde? Jeg tror, 3 ugers reglen er et skridt i den rigtige retning. De har fat i noget rigtigt, og jeg tror også, vi alle sammen – også vi, der sidder inden for disse mure og måske ikke har berøring med erhvervslivet, som jeg nu tilfældigvis har – vil finde, at det er med til at sætte flere i arbejde. Man kan ikke gøre to ting samtidig. Man kan ikke både straffe de mindre erhvervsdrivende med nogle urimelige byrder og så påberåbe sig, at de skal finde arbejdspladser til arbejderne.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg er helt klar over, at det er vanskeligt for fremskridtspartiet, når jeg kommer med mange tal, og derfor skal jeg bare i dag stille to enkle spørgsmål. Der tales så meget om, hvem dette forslag er godt for. Det er godt for arbejderne, siger fremskridtspartiet. Må vi så her fra talerstolen få at vide: skal der være 5 karensdage for de syge? Er det godt for de syge? Er det godt for arbejderne? Hvem skal betale de 5 uger? Skal staten, eller skal fremskridtspartiet af deres egen kasse, eller er det arbejderne selv, der skal betale? Kan vi få det klart at vide heroppefra? Det koster 1,1 mia kr. de første 5 uger. Hvem betaler? Det kan ikke være fremskridtspartiets spareprogram, der er med til at betale, for det lænser statskassen for 60–70 mia kr. Lad os få to klare svar herfra. Er det godt for arbejderne, at de skal have 5 karensdage? Er det godt for arbejderne, at staten skal betale 1,1 mia kr.?

Ordføreren for forslagsstillerne (Peter Holst)

(V):

Mit indlæg drejer sig også om punktet: hvem er forslaget godt for, men det er ikke affødt af den sidste meningsudveksling, den handlede om noget andet.

Jeg vil dvæle lidt ved det, nogle af ordførerne i første runde talte om: at dette måtte nok være aftalt med arbejdsgivertalsmænd, for det henvendte sig til arbejdsgiverne, og det var dem, det var godt for. Vi har dyrket emnet ganske grundigt i partiet, før vi fremsatte forslaget. Vi har bl. a. gjort brug af en grundbog, der kom i fjor sent på efteråret: »Socialt set« af Herdis Møllehave og Keld Skov. Der berømmes sygedagpengeloven, og der nævnes én fejl hos den. Der siges om den, at især for mindre erhvervsdrivende er reglen om 5 ugers ventetid urimelig, og dagpengereformen er her mangelfuld. Det, vi kort og godt har villet, er at afbøde en således påvist mangel.

Jeg vil godt sige i anledning af det spørgsmål, hr. Bach stillede mig om mit partis holdning til 5 ugers reglen i almindelighed og dette, at den afholdt arbejdsgivere fra at tage ny arbejdskraft ind: Vi har foreslået reglen nedkortet fra 5 uger til 3 uger. Vor holdning er den, at vi ikke – som åbentbart hr. Bach og hans parti – totalt vil klippe tråden over mellem arbejdsgiver og arbejdstager i sygdomssituationer. Vi mener, det har megen god begrundelse, at arbejdsgiveren også i nogen rimelig grad er forpligtet over for sin medarbejderstabs sygdomssituation, men vi er i en vurdering af, om det netop i øjeblikket ville være hensigtsmæssigt at afkorte perioden, kommet til den konklusion, at en nedkortning fra 5 uger til 3 uger ville være både hensigtsmæssig og rimelig over for begge parter.

(Kort bemærkning).

Jørgen Junior (FP):

Det kan jo kun blive en kort bemærkning. Lad mig først sige, at naturligvis er vi glade for tal i fremskridtspartiet. Det er derfor, vi har fremlagt et sammenhængende program, som også får det hele til at hænge sammen – det ved socialministeren jo udmærket godt.

I øvrigt mener jeg, det er godt for arbejderne ud fra det synspunkt, at skabes der arbejdspladser, og skal den pågældende ikke gå på arbejdsløshedsunderstøttelse, således som det er tilfældet for øjeblikket, så er det en fordel. Så enkelt er det.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg skal ikke kommentere fremskridtspartiets sammenhæng i tallene, men jeg vil gerne gøre hr. Jørgen Junior opmærksom på, at der er ikke tale om arbejdsløse. Det her er syge mennesker. Man kan altså ikke blande de to ting sammen.

(Kort bemærkning).

Winne Russell (S):

Jeg hørte ikke hr. Jørgen Junior svare på socialministerens spørgsmål om, hvem der skulle betale for karensdage.

Formanden:

Vi kan ikke blive ved med de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Jørgen Junior (FP):

Socialministeren ved jo udmærket godt, at det, der er tale om, er, at der kan skaffes flere arbejdspladser, hvis denne regel ændres. Så enkelt er det dog. Derfor har det ikke noget at gøre med, at det er syge arbejdsløse. Det, der er tale om, er, at får vi ændret denne regel – og det foreliggende forslag er et skridt i den rigtige retning – så vil der blive færre arbejdsløse. Ud fra det synspunkt er det et rigtigt forslag.

Socialministeren (Eva Gredal):

Det er faktisk håbløst. Det her drejer sig om syge mennesker, som har haft deres arbejdsplads i lange, lange perioder. Det er ikke et spørgsmål om at fremskaffe nye arbejdspladser. Men det er altså sådan, man forvirrer befolkningen. Syge mennesker har krav på at få løn, lige så snart de bliver syge, de skal ikke vente 5 dage. Det skal embedsmændene ikke, det skal tjenestemænd ikke, det skal funktionærerne ikke, hvorfor skal så arbejderne? Bekend nu, at I ikke har spor interesse for arbejderne, for det er jo realiteten i det. 5 karensdage til en syg arbejder, hvad er meningen? Det er asocialt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til so-

cialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fortrinsret i høsten.

(Lovforslag nr. L 60. Fremsat 13/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søren B. Jørgensen (S):

Når forslaget fremsættes, er det på baggrund af en udvikling på det kommunale område, der har gjort, at tiden er løbet fra et par af paragrafferne i loven om fortrinsret i høsten. At kommunerne nu ikke længere skal afgive en erklæring om landmandens forskellige forhold, kan vi fra socialdemokratiets side tiltræde. Vi har bemærket, at Kommunernes Landsforening har udtrykt ønske om denne ændring. De samvirkende danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger og Realkreditrådet har kunnet tiltræde ændringen, så vi kan anbefale forslaget.

Jeg vil gerne sige for socialdemokratiets vedkommende, at vi har intet ønske om udvalgsbehandling.

Søren Jensen (Hasseris) (V):

Venstre er enig med ministeren i, at den erklæring, kommunalbestyrelserne ifølge loven skal afgive ved udstedelse af et høstpantebrev, er blevet noget i retning af en tom formalitet og samtidig en slags dobbeltadministration, som vi godt kan undvære. Men vi er også enige i, at loven med den foreslåede ændring bør oprettholdes. Vel er der kun knap 1.000 landmænd om året i hele landet, der har gjort brug af høstpantebrevene, men denne særlige kreditmulighed har været og vil efter vores opfattelse fremdeles være af stor betydning for en kreds af landmænd, ikke mindst under den herskende kreditstramning. Dertil kommer, at tørken og den fejlslagne høst, vi har haft i år, bringer mange landmænd i store økonomiske vanskeligheder, og det kan jo føre til, at flere landmænd end normalt vil gøre brug af denne lovgivning til foråret for at få kunstgødning og såsæd til deres marker.

Vi kan tilsige forslaget en både velvillig og